12.1.2023

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Asia: HE 284/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Ympäristöneuvos Maarit Loiskekoski

Ympäristöministeriö esittää lausunnossaan eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 284/2022 vp) laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta seuraavaa:

Hallituksen esityksen perusteena on jatkaa laajojen metsätuhojen korvauksia koskevan tukijärjestelmän voimassaoloaikaa siten, että se täyttää uusien valtiontukisääntöjen vaatimukset. Tukijärjestelmän notifioinnin hyväksymisen edellytyksenä on, että valtio on sitoutunut muuttamaan lainsäädäntönsä komission vahvistamien valtiontuen suuntaviivojen mukaiseksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan virastonimet tarkistettavaksi vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä. Ympäristöministeriö pitää esityksiä perusteltuina.

Juurikäävän torjunnan osalta metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 b §, joka sääntelisi juurikäävän torjuntaa ylivoimaisen esteen ja erityisen poikkeuksellisten olosuhteiden ilmetessä. Tarve uusille säännöksille ilmeni kevättalvella 2022, jolloin ureapohjaisten kantokäsittelyaineiden saatavuus muuttui äkillisesti epävarmaksi Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Ehdotuksen myötä torjunnan voisi jättää tekemättä vain erityisen perustelluista syistä. Kantokäsittelyaineiden hinnannousua ei voitaisi pitää ylivoimaisena esteenä, koska juurikäävän torjunnan kustannukset ovat hakkuutuloihin nähden vähäisiä. Ylivoimainen este -käsitteen käyttö ei rajoitu pelkästään täydelliseen mahdottomuuteen, vaan sen on ymmärrettävä tarkoittavan metsän hakkaajan kontrollin ulkopuolella olevia epätavallisia olosuhteita, joita ei olisi voinut välttää asianmukaisella huolellisuudella tai ilman liiallisia taloudellisia uhrauksia. Juurikäävän torjunnan osalta taloudellisen esteen ei katsota olevan riittävä peruste torjuntavelvollisuudesta luopumiselle.

Kantokäsittely voidaan tehdä joko kemiallisilla torjunta-aineilla, joiden tehoaineena on synteettisesti valmistettu urea, tai harmaaorvakkasieneen perustuvalla biologisella torjunta-aineella hakkuun yhteydessä. Urean saatavuuden ongelmat eivät yksistään estä kantokäsittelyn toteuttamista, koska korvaava tuote on olemassa. Jos korvaavaa tuotetta on saatavilla tarvittava määrä, tarkasteltavaksi tulee, onko harmaaorvakkaliuoksen käyttöön siirtymisellä niin iso taloudellinen vaikutus, että siitä tulisi lain tarkoittamia liiallisia taloudellisia uhrauksia. Hallituksen esityksen perusteluissa ei aukaista tarkemmin, mikä katsottaisiin em. liialliseksi taloudelliseksi uhraukseksi.

Omavalvontailmoitusvelvollisuutta esitetään laajennettavaksi koskemaan myös juurikäävän torjuntaa sellaisissa tilanteissa, joissa säädettyjen velvollisuuksien noudattaminen voi estyä. Ympäristöministeriö pitää tältä osin esitystä hyvänä.